

บันทึกการตอบข้อหารือกรมอนามัย

เรื่อง การตราข้อบัญญัติท้องถิ่นเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการกำจัดมูลฝอยตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ ในกรณีขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลที่ประสงค์จะดำเนินการให้บริการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยให้กับเอกชนและส่วนราชการอื่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้มีหนังสือเพื่อขอหารือการตราข้อบัญญัติท้องถิ่นเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการกำจัดมูลฝอยตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ ในกรณีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลที่ประสงค์จะดำเนินการให้บริการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยให้กับเอกชนและส่วนราชการอื่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับเรื่องหรือเกี่ยวกับการตราข้อบัญญัติท้องถิ่นเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการกำจัดมูลฝอย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑. ราชการส่วนจังหวัดได้รับแจ้งจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดว่า พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๔/๑ กำหนดให้การเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตพื้นที่ของราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงไม่มีหน้าที่และอำนาจในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย และไม่มีอำนาจในการออกข้อกำหนดท้องถิ่นตามมาตรา ๓๔/๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่โดยที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนในการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม ตามมาตรา ๑๗ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และสามารถตราข้อบัญญัติเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามมาตรา ๕๑ (๑) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ องค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงประสงค์จะตราข้อบัญญัติเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการกำจัดมูลฝอยตามคำแนะนำของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินประกอบกับคณะกรรมการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑ มีความเห็นว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจออกข้อบัญญัติเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการกำจัดมูลฝอยได้ ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าวแล้ว มีความเห็นว่า การที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ให้บริการกำจัดมูลฝอยแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๔๕ (๘) ประกอบกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ (๒) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลโดยบริการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเรียกเก็บค่าธรรมเนียม จึงมีอำนาจออกข้อบัญญัติเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มาใช้บริการได้มาตรา ๔๘ และมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๒

๒. ราชการส่วนจังหวัดอีกแห่งหนึ่งได้ขอหารือเกี่ยวกับกรณีเทศบาลเมือง ได้ส่งร่างเทศบัญญัติเทศบาลเมือง เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๘ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ และเอกสารที่เกี่ยวข้องมา เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

^๑ ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สธ ๐๙๔๕.๐๔/๗๑๗๒ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒ ซึ่งกรมอนามัยมีถึงอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งราชการส่วนจังหวัดได้พิจารณาร่างเทศบัญญัติดังกล่าว เห็นว่า เนื่องจากร่างเทศบัญญัติเทศบาลเมือง เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๘ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้ยกเลิกความในบัญญัติตราค่าธรรมเนียมแนบท้ายเทศบัญญัติเทศบาลเมือง เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๘ รายการ “ค่ากำจัดมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดอื่น น้ำหนัก ๑ ตัน (๑,๐๐๐ ก.ก.) ต้นละ ๓๐๐ บาท” และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน คือ “ค่ากำจัดมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดอื่น น้ำหนัก ๑ ตัน (๑,๐๐๐ ก.ก.) ต้นละ ๔๕๐ บาท” ตามบัญญัติตราค่าธรรมเนียมแนบท้ายเทศบัญญัติเทศบาลเมือง เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๘ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ตามบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างเทศบัญญัติเทศบาลเมือง เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๘ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้แสดงเหตุผลในการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย เพื่อเรียกเก็บจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในอัตราที่เพิ่มขึ้นจากอัตราที่กำหนดไว้ในบัญญัติตราค่าธรรมเนียมแนบท้ายเทศบัญญัติเทศบาลเมือง เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มีอยู่เดิม โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกอบกฎกระทรวงว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการเก็บ ขนและกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย และอัตราค่าธรรมเนียมอื่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งกฎกระทรวงฉบับนี้ เป็นกฎกระทรวงที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ไม่เกินอัตราค่าธรรมเนียมตามกฎกระทรวง ประกอบด้วยการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นในการเก็บและขนสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย อัตราค่าธรรมเนียมในการออกหนังสือรับรอง และกฎกระทรวงดังกล่าวมิได้ให้อำนาจราชการส่วนท้องถิ่นในการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการในการเก็บ ขนและกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยเพื่อเรียกเก็บจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ แต่อย่างใด ราชการส่วนจังหวัดจึงเห็นว่า การให้บริการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย เพื่อเรียกเก็บจากองค์กรต่าง ๆ ของเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ เป็นกรณีที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มาตรา ๓๔/๑ กำหนดให้การเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในพื้นที่ของราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยราชการส่วนท้องถิ่นจะมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นรวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ หรือร่วมกับราชการส่วนท้องถิ่นก็ได้ สำหรับการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการให้บริการในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยจะต้องดำเนินการโดยไม่เกินที่กำหนดในข้อกำหนดท้องถิ่น ซึ่งต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ ยังไม่มีการออกกฎกระทรวง เทศบาลเมืองจึงต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

๓. คณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาข้อหาหรือดังกล่าวแล้ว เห็นว่า ตามมาตรา ๓๔/๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการคัดแยก เก็บ ขนและกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ออกข้อกำหนดท้องถิ่น ตามที่กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบหมายให้ดำเนินการแทนในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย แต่ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงฯ ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีกฎกระทรวงฯ ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น ราชการส่วนท้องถิ่นจึงยังไม่สามารถออกข้อกำหนดท้องถิ่นในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมได้

อย่างไรก็ตาม ตามข้อ ๔ ของกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้งและการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๒๐ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่กำหนดว่า เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการแทน ในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงดังกล่าว คณะกรรมการพิจารณา ร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทยจึงได้ให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นหรือกระทรวงสาธารณสุขว่า ในระหว่างยังไม่มีกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๓๔/๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ ราชการส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อเก็บค่าธรรมเนียมในการกำจัดมูลฝอยโดยอาศัยอำนาจกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้ง และการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้หรือไม่ อย่างไร

(๑) ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กำหนดนิยามของคำว่า “ราชการส่วนท้องถิ่น” หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น

มาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้การเก็บขนหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ดังนั้น ราชการส่วนท้องถิ่นจึงมีหน้าที่โดยตรงในการดำเนินการจัดการมูลฝอยในเขตท้องถิ่นตน โดยราชการส่วนท้องถิ่นอาจดำเนินการได้ ดังนี้

๑. การดำเนินการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยด้วยตนเอง (มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง)

๒. ราชการส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกับหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นโดยดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกันก็ได้ (มาตรา ๑๘ วรรคสอง)

๓. การมอบให้ผู้อื่นดำเนินการแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น (มาตรา ๑๘ วรรคสาม)

๔. การอนุญาตให้เอกชนดำเนินการโดยทำเป็นธุรกิจหรือได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ (มาตรา ๑๙)

๕. ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น (มาตรา ๒๐) โดยกำหนดไว้ว่า เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการเก็บ ขนและกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ ดังนี้

(๑) การห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะซึ่งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย นอกจากในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้

(๒) กำหนดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูล (ซึ่งหมายถึงส้วม) หรือที่รองรับมูลฝอย (หมายถึง ถังขยะ, ที่พักขยะ) ในที่หรือทางสาธารณะ และสถานที่เอกชน

(๓) กำหนดวิธีการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะ สำหรับเจ้าของ หรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ตามสภาพหรือลักษณะการใช้อาคารหรือสถานที่นั้น

(๔) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการแทน ในการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย

ไม่เกิน...

ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ การจะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องด้วยสุจริตลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

- (๕) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๙ ปฏิบัติ ตลอดจนกำหนดอัตราค่าบริการขั้นสูงตามลักษณะการให้บริการที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๙ จะพึงเรียกเก็บได้
- (๖) เรื่องอื่นใดที่จำเป็นต้องกำหนด เพื่อให้ถูกต้องด้วยสุจริตลักษณะ

๒. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กำหนดนิยามของคำว่า “ราชการส่วนท้องถิ่น” หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น มาตรา ๓๔/๑ การเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตพื้นที่ของราชการส่วนท้องถิ่นใด ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ราชการส่วนท้องถิ่นจะมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่นอื่น รวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือเอกชนเป็นผู้ดำเนินการหรือทำร่วมกับราชการส่วนท้องถิ่นก็ได้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ การมอบให้เอกชนดำเนินการหรือร่วมดำเนินการดังกล่าวมิให้ถือว่าเป็นการร่วมลงทุนตามกฎหมายว่าด้วยการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ แต่หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดดังกล่าว ต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐประกอบด้วย

สิ่งปฏิกูลและมูลฝอยที่จัดเก็บได้ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น รวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือเอกชนที่ได้รับมอบหมายตามวรรคสอง ซึ่งดำเนินการจัดเก็บยอมมีอำนาจไปดำเนินการใช้หรือหาประโยชน์ได้ตามข้อตกลงที่ทำไว้ระหว่างกันและตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดตามวรรคสอง

ในกรณีที่ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับมอบหมายจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่นให้เป็นผู้ดำเนินการตามวรรคสองมิให้ถือว่าเป็นการทำกิจการนอกเขตตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ให้เป็นหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นที่จะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บ ขน และ กำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยจากผู้ที่เกี่ยวข้องตามอัตราที่กำหนดในข้อกำหนดของท้องถิ่นซึ่งต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดการของเสียอันตรายและของเสียไม่อันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่ในกรณีที่มีของเสียอันตรายหรือของเสียไม่อันตรายปนอยู่กับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดเก็บ ให้ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นรวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือเอกชนที่ได้รับมอบหมายให้จัดเก็บแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวต้องเริ่มดำเนินการภายในสามวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวหากพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นยังมิได้ดำเนินการ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น รวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือเอกชนที่ได้รับมอบหมายให้จัดเก็บดำเนินการกับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยนั้นตามที่เห็นสมควร และให้สันนิษฐานว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานที่ได้รับแจ้งจงใจละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด

การเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และในกรณีที่มีกฎหมายกำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือมาตรฐานไว้เป็นการเฉพาะ ให้เป็นหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ หรือมาตรฐานนั้นด้วย

มาตรา ๓๔/๓ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ออกข้อกำหนดของท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในสถานที่เอกชนที่เปิดให้ประชาชนเข้าไปได้
- (๒) กำหนดวิธีการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย
- (๓) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือ หน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น รวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือเอกชนที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบหมายให้ดำเนินการแทนในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (๔) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตามมาตรา ๓๔/๒ ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (๕) กำหนดการอื่นใดที่จำเป็นเกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยเพื่อให้ถูกต้องด้วยสุจริต

การปฏิบัติหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นในการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ราชการส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดของท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จัดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตามที่สาธารณะให้เพียงพอและถูกต้องด้วย

๓. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กำหนดนิยามของคำว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

มาตรา ๑๗ กำหนดว่า ภายใต้บังคับมาตรา ๑๖ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจ และหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้ ข้อ (๑๑) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม

มาตรา ๒๔ กำหนดว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจมีรายได้จากภาษีอากร ค่าธรรมเนียม และเงินรายได้ ดังต่อไปนี้ (๑๒) ค่าธรรมเนียมใด ๆ ที่เรียกเก็บจากผู้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดให้มีขึ้น

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะเกี่ยวกับการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และสามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมได้

๔. พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๔๖ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถจัดทำกิจการใด ๆ อันเป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นได้เมื่อได้รับความยินยอม

มาตรา ๔๘ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจคิดค่าบริการจากผู้ใช้บริการทั้งที่เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนได้ โดยตราเป็นข้อบัญญัติ

ข้อ (๒) ของกฎกระทรวง พ.ศ. ๒๕๔๑ ออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลร่วมกับราชการส่วนท้องถิ่นอื่น

๕. ประกาศคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖

กำหนดอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ดังนี้

ข้อ ๑ (๑) ดำเนินงานในโครงการที่มีขนาดใหญ่ที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ในเขตจังหวัด

ข้อ ๑ (๒) เป็นการดำเนินงานที่ปรากฏถึงกิจกรรมที่เป็นภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดที่มุ่งต่อประโยชน์ของท้องถิ่นหรือประชาชนเป็นส่วนรวม และไม่เข้าไปดำเนินงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัดสามารถดำเนินการได้เอง

ข้อ ๒ (๕) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักในการกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลรวม การดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด

๖. ประกาศคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง การทำความตกลงร่วมมือกันจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดทำบันทึกความตกลงร่วมมือในการจัดบริการสาธารณะระหว่างราชการส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดรายละเอียดที่ต้องมีการระบุในบันทึกความตกลงร่วมมือ รวมทั้งเงื่อนไขในการดำเนินการ

(๒) ความเห็นในประเด็นข้อหารือ

ข้อหารือ : ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๓๔/๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ ราชการส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อเก็บค่าธรรมเนียมในการกำจัดมูลฝอยโดยอาศัยอำนาจตามกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้ง และการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้หรือไม่ อย่างไร

ความเห็น : กรมอนามัยได้ประสานงานกับผู้หารือเพื่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม และนำเสนอประเด็นข้อหารือดังกล่าวต่อคณะกรรมการบริหารและขับเคลื่อนการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ในการประชุมครั้งที่ ๗-๓/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาและมีความเห็น ดังนี้

องค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลเมืองดังกล่าว สามารถอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในการให้บริการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดมูลฝอยและเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่น โดยสามารถออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อเก็บค่าธรรมเนียมในการเก็บ ขน หรือกำจัดมูลฝอยโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๐(๔) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ อัตราค่าธรรมเนียมจะต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้ง และการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม การดำเนินการจัดการมูลฝอยให้กับราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ต้องดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน ตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกับหน่วยงานรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ในการเก็บ ขน

หรือมูลฝอย...

และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน โดยได้รับความเห็นชอบจากสภาของราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเห็นความจำเป็นที่จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการร่วมกันเพื่อประโยชน์สาธารณสุขโดยรวม ก็มีอำนาจกระทำได้โดยออกเป็นกฎกระทรวง ทั้งนี้ กฎกระทรวงดังกล่าวยังอยู่ในระหว่างการยกร่าง จึงยังไม่มีกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง ที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน ดังนั้น ราชการส่วนท้องถิ่นอาจปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง การทำความตกลงร่วมมือกันจัดทำบริการสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จนกว่าจะมีการออกกฎกระทรวงที่กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในเรื่องดังกล่าว

กรมอนามัย

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

๑๗ กันยายน ๒๕๖๒

หมายเหตุ : ท่านสามารถศึกษาแนวทางการตอบข้อหารือในประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข หรือสแกนได้ที่คิวอาร์โค้ดนี้

